بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

İSLAM KAHRAMANLARI

SERİ 26

FÂTİH SULTAN MEHMED

Kur'an, Sahih Hadisler ve Tarih Kitaplarına Göre İstanbul'un Fâtihi

وَأُخْرَىٰ تُحِبُّونَهَا ۖ نَصْرٌ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتْحٌ قَرِيبٌ ۗ وَبَشِّرِ ٱلْمُؤْمِنِينَ ﴿١٣﴾

"Bundan başka, sevdiğiniz bir şey daha: Allah katından bir yardım ve yakın bir zafer vardır. İnananlara müjde ver."

Saf Sûresi 61:13

HJ CHE ALİM HJ CHE HARON

quranscience.my | facebook.com/QuranScienceMY

Ücretsiz dijital sürümü okumak için okutun: quranscience.my

© 2026 M / 1448 H quranscience.my — ücretsiz kitap. Satılamaz.

TEŞEKKÜR

Müminlere kendi katından bir yardım ve yakın bir fetih vaat eden Allah'a hamd olsun. Efendimiz Peygamberimiz Muhammed'e ﷺ, onun âline ve ashabına ve onun yolunu güzellikle takip edenlere — bunların arasında İstanbul'un fâtihi Fâtih Sultan Mehmed'e — salât ve selâm olsun.

Bu kitap özellikle sevgili eşime ithaf edilmiştir,

ZAHARAH MOHD LATİF;

sevgili çocuklarıma,

MUHAMMAD HAFİZ, NOOR HAZWANİ, ABDUL HAKİM, NOOR HİDAYAH, NOR AQİLA ve **NOR ATİQAH**;

ve damatlarımla gelinlerime,

FAZİLAH, MALEK, HANİN, FAİRİZAL ve **FİRWAN**.

İslam Kahramanları'nın bu yirmi altıncı kitabı, Fâtih Sultan Mehmed'in hayatını anlatır: Rumeli Hisarı'nı inşa eden, gemilerini bir tepenin üzerinden Haliç'e indiren ve miladî 1453'te İstanbul'u fetheden genç sultan. Hayatı, "ne güzel komutan" hadisinin senedindeki zayıflık, Ayasofya meselesi ve kardeş katli kanunu dahil, kaynakları hakkında dürüstçe anlatılmıştır. Allah bu ilmi faydalı ilim (ilmun yüntefeu bih) kılsın.

BU E-KİTABIN KAPAĞI HAKKINDA

Bu e-kitabın kapağında hiçbir insan veya hayvan tasviri yoktur. Kapakta 1453 baharında, şafak vakti ***İstanbul Boğazı*** görülmektedir: yumuşak altın ve pembe renkli bir gökyüzü, yamaçta kırmızı laleler, servi ve çam ağaçları.

Solda ***Rumeli Hisarı*** yükselir — kalın gri taş duvarlar ve büyük yuvarlak kuleler — Sultan Mehmed tarafından 1452'de Boğaz'ı kontrol etmek ve Konstantinopolis'e gelecek yardımı kesmek için inşa edilmiştir.

Sakin suyun karşısında ***Konstantinopolis*** uzanır: sabah sisi içinde Bizans surları ve ***Ayasofya***'nın büyük kubbesi (1453'ten önceki gibi minaresiz). ***Osmanlı yelkenli gemileri*** kıyıya yakın demirlemiştir ve bir tepedeki ***beyaz çadırlar***dan ince bir duman yükselir — şehrin fethinden önceki anları hatırlatır.

Alttaki ***koyu mavi bant***, ***ince altın çizgilerle*** çerçevelenmiştir ve yazarın adını taşır — İslam Kahramanları'nın tüm kapakları uyumlu olsun diye Seri 1'den Seri 25'e kadar olan kapaklarla aynıdır.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İÇİNDEKİLER

FÂTİH SULTAN MEHMED 5
1. FÂTİH SULTAN MEHMED KİMDİR? 6
2. EDİRNE'DE MURAD'IN OĞLU 7
3. İKİ KEZ TAHTA ÇIKIŞ 9
4. KONSTANTİNOPOLİS HAKKINDAKİ HADİSLER 10
5. SURLARIN DİBİNDE EBÛ EYYÛB EL-ENSÂRÎ 12
6. RUMELİ HİSARI: BOĞAZKESEN 13
7. URBAN'IN TOPU VE DONANMA 14
8. THEODOSİUS SURLARI VE HALİÇ ZİNCİRİ 15
9. GEMİLERİN KARADAN YÜRÜTÜLMESİ 17
10. ULUBATLI HASAN VE ŞEHİTLER 18
11. 20 CEMÂZİYELEVVEL 857 SABAHI 19
12. AYASOFYA: GERÇEK İLE TARTIŞMA ARASINDA 20
13. ŞEHİR HALKINA ADALET 21
14. KARDEŞ KATLİ KANUNU 23
15. İSTANBUL'UN İMARI, İLİM SEVGİSİ VE VEFATI 25
16. DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN KISSALAR VE SAYILAR 26
17. FÂTİH KISSALARININ KAYNAKLARI 27
18. ŞAHISLAR, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ 28
19. FÂTİH SULTAN MEHMED HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR 29
20. DERSLER VE SONUÇ 31
KAYNAKÇA 32
DESTEK VE BAĞIŞ 33

Renk rehberi: yeşil kutu = Kur'an ayeti; altın kutu = hadis; kahverengi kutu = siyer notu (siyer kitaplarının rivayeti); mavi tablo = karşılaştırma.

FÂTİH SULTAN MEHMED

Sekiz asırdan fazla bir süre, Doğu Roma (Bizans) İmparatorluğu'nun başkenti ***Konstantinopolis*** Avrupa ile Asya arasında sapasağlam durdu. Üç katlı surları, Muâviye zamanından beri Müslüman orduları tarafından yapılanlar dahil pek çok kuşatmaya dayanmıştı.

Hicrî 20 Cemâziyelevvel 857 (miladî 29 Mayıs 1453) sabahı şehir nihayet 21 yaşındaki genç bir sultan tarafından fethedildi: yedinci Osmanlı sultanı ***Murad oğlu Sultan Mehmed***; o, bundan sonra ***Fâtih*** unvanıyla tanındı. Şehir Osmanlı Devleti'nin başkenti oldu ve bugün İstanbul olarak bilinmektedir.

Bu e-kitap ***İslam Kahramanları*** serisinin yirmi altıncı kitabıdır. Fâtih'in hikâyesi önceki şahsiyetlerinkinden daha zengin kaynaklara dayanır: kuşatmaya bizzat katılan Tursun Bey'inki gibi Osmanlı tarihleri ve Nicolò Barbaro'nun günlüğü ile Dukas, Sfrancis ve Kritovulos'un tarihleri gibi Hıristiyan şahitlerin kayıtları. Her kıssanın kaynağı ve derecesi — meşhur "ne güzel komutan" hadisinin senedindeki zayıflık, efsanevî kıssalar, Ayasofya meselesi ve kardeş katli kanunu dahil — dürüstçe belirtilmiş ve dersleri Kur'an'a ve sahih hadislere dayandırılmıştır.

Fâtih'in hikâyesi titiz bir hazırlığın, başarısızlık karşısında sabrın ve kimsenin düşünmediği bir yolu deneme cesaretinin hikâyesidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

FÂTİH SULTAN MEHMED KİMDİR?

O, Türkçede ***Fâtih Sultan Mehmed*** veya ***II. Mehmed*** olarak bilinen ***Murad oğlu Mehmed***'dir. Hicrî 27 Receb 835'te (miladî 30 Mart 1432) Edirne'de, Sultan II. Murad'ın oğlu olarak doğdu ve hicrî 4 Rebîülevvel 886'da (miladî 3 Mayıs 1481) vefat etti.

İki kez hüküm sürdü: ilki henüz çocukken (1444–1446), ikincisi otuz yıl boyunca (1451–1481). Bu dönemde İstanbul'u fethetti ve devletini Balkanlar'da ve Anadolu'da genişletti.

ADI VE UNVANLARI

AD / UNVAN	AÇIKLAMA
Mehmed (Muhammed)	Asıl adı; Muhammed isminin Türkçe söylenişi
Fâtih	"Fetheden", İstanbul'un fethinden sonraki unvanı
Ebü'l-Feth	"Fethin babası", kroniklerde ve resmî mektuplarda geçen unvan
II. Mehmed	Mehmed adını taşıyan ikinci Osmanlı sultanı (yedinci sultan)
Kayser-i Rûm	"Roma Kayseri", şehri fethettikten sonra aldığı unvan

ALINACAK DERSLER

Büyük unvanlar büyük gayretlerden sonra gelir. Fâtih adı miras kalmadı; hazırlık ve fedakârlıkla kazanıldı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

EDİRNE'DE MURAD'IN OĞLU

TARİHÎ NOT: BİR ŞEHZADENİN EĞİTİMİ

Mehmed, o zamanki Osmanlı başkenti Edirne'nin sarayında büyüdü. Osmanlı şehzadelerinin âdeti olduğu üzere, çocukken lalaların gözetiminde Amasya'ya sancakbeyi olarak gönderildi. Kronikler, başlangıçta inatçı olduğunu ve ders çalışmayı sevmediğini; bunun üzerine babasının, ders çalışmayı reddederse onu dövmesine izin verilen sert bir âlim olan ***Molla Gürânî***'yi (Ahmed b. İsmâil el-Kûrânî) gönderdiğini rivayet eder.

Molla Gürânî ve diğer âlimlerin eğitiminde Kur'an'ı ezberledi; fıkıh, tarih, matematik ve birkaç dil öğrendi. Bir diğer hocası da derin saygı duyduğu âlim ve mutasavvıf ***Akşemseddin***'di. Çağdaş Hıristiyan kaynaklar da onun birkaç dil bildiğini ve İskender ile Roma kayserlerinin tarihine ilgi duyduğunu belirtir.

Rivayetin derecesi: Tursun Bey, Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin Osmanlı tarihleri ile Dukas, Sfrancis, Kritovulos ve Nicolò Barbaro gibi Bizanslı ve İtalyan şahitlerin kayıtları gibi tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth; Dukas, Bizans Tarihi; Taşköprizâde, eş-Şekâiku'n-Nu'mâniyye.

Onu yetiştiren âlimler önemli bir niyet aşıladılar: şan veya mal için değil, yalnızca Allah'ın kelimesini yüceltmek için savaşmak:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2810

حَدَّثَنَا سُلَيْمَانُ بْنُ حَرْبٍ، حَدَّثَنَا شُعْبَةُ، عَنْ عَمْرٍو، عَنْ أَبِي وَائِلٍ، عَنْ أَبِي مُوسَى - رضى الله عنه - قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم فَقَالَ الرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلْمَغْنَمِ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِلذِّكْرِ، وَالرَّجُلُ يُقَاتِلُ لِيُرَى مَكَانُهُ، فَمَنْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ قَالَ " مَنْ قَاتَلَ لِتَكُونَ كَلِمَةُ اللَّهِ هِيَ الْعُلْيَا فَهُوَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ".

TERCÜME:

Ebû Mûsâ dedi ki: Bir adam Nebî'ye ﷺ gelip şöyle dedi: "Kimi ganimet için savaşır, kimi anılmak için savaşır, kimi de mevkii görülsün diye savaşır. Bunlardan hangisi Allah yolundadır?" Buyurdu ki: ***"Kim Allah'ın kelimesi en yüce olsun diye savaşırsa, o Allah yolundadır."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Süleymân b. Harb ← Şu'be b. Haccâc ← Amr b. Mürre ← Ebû Vâil Şakîk b. Seleme ← Ebû Mûsâ el-Eş'arî رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 2810.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2810

ALINACAK DERSLER

Büyük liderler sert ve samimi hocalar tarafından yetiştirilir. Çocukluktan itibaren verilen eğitim bir hayatın yönünü belirler.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İKİ KEZ TAHTA ÇIKIŞ

TARİHÎ NOT: VARNA VE MURAD'IN DÖNÜŞÜ

Hicrî 848'de (1444) Sultan II. Murad tahtı henüz 12 yaşında olan Mehmed'e bırakıp Manisa'ya çekildi. Çocuk bir sultan gören Avrupa krallıkları barış antlaşmasını bozup bir haçlı seferi başlattı. Devlet adamlarının ısrarıyla Murad orduya komuta etmek üzere geri döndü ve 10 Kasım 1444'te ***Varna***'da haçlıları yendi.

Edirne'deki bir yeniçeri ayaklanmasından (Buçuktepe vak'ası, 1446) sonra Murad tekrar tahta geçti ve Mehmed Manisa'ya geri gönderildi. Mehmed ancak Murad'ın hicrî 855'te (Şubat 1451) vefatından sonra, 19 yaşındayken ikinci kez tahta çıktı. Avrupa'da pek çok kişi onu zayıf ve tecrübesiz bir genç sanıyordu.

Rivayetin derecesi: Tursun Bey, Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin Osmanlı tarihleri ile Dukas, Sfrancis, Kritovulos ve Nicolò Barbaro gibi Bizanslı ve İtalyan şahitlerin kayıtları gibi tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:

Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth; Dukas, Bizans Tarihi; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Mehmed II".

ALINACAK DERSLER

Genç yaşta başarısızlık son değildir. Edirne'deki acı tecrübe Fâtih'e iktidarın sadece hak değil, hazırlık gerektirdiğini öğretti.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KONSTANTİNOPOLİS HAKKINDAKİ HADİSLER

Sahâbe döneminden beri Müslümanlar, Nebî'nin ﷺ bazı hadisleri sebebiyle Konstantinopolis'i hedef edindiler. Bunların en sahihi, Ümmü Harâm'ın رضى الله عنها "Kayser'in şehri" hakkındaki hadisidir:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 2924

حَدَّثَنِي إِسْحَاقُ بْنُ يَزِيدَ الدِّمَشْقِيُّ، حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ حَمْزَةَ، قَالَ حَدَّثَنِي ثَوْرُ بْنُ يَزِيدَ، عَنْ خَالِدِ بْنِ مَعْدَانَ، أَنَّ عُمَيْرَ بْنَ الأَسْوَدِ الْعَنْسِيَّ، حَدَّثَهُ أَنَّهُ، أَتَى عُبَادَةَ بْنَ الصَّامِتِ وَهْوَ نَازِلٌ فِي سَاحِلِ حِمْصَ، وَهْوَ فِي بِنَاءٍ لَهُ وَمَعَهُ أُمُّ حَرَامٍ، قَالَ عُمَيْرٌ فَحَدَّثَتْنَا أُمُّ حَرَامٍ أَنَّهَا سَمِعَتِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم يَقُولُ " أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ الْبَحْرَ قَدْ أَوْجَبُوا ". قَالَتْ أُمُّ حَرَامٍ قُلْتُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَنَا فِيهِمْ. قَالَ " أَنْتِ فِيهِمْ ". ثُمَّ قَالَ النَّبِيُّ صلى الله عليه وسلم " أَوَّلُ جَيْشٍ مِنْ أُمَّتِي يَغْزُونَ مَدِينَةَ قَيْصَرَ مَغْفُورٌ لَهُمْ ". فَقُلْتُ أَنَا فِيهِمْ يَا رَسُولَ اللَّهِ. قَالَ " لاَ ".

TERCÜME:

Umeyr b. Esved el-Ansî, Hıms sahilinde konaklayan Ubâde b. Sâmit'in yanına geldiğini, yanında da Ümmü Harâm'ın bulunduğunu anlattı. Umeyr dedi ki: Ümmü Harâm bize, Nebî'yi ﷺ şöyle buyururken işittiğini anlattı:

"Ümmetimden denizde savaşan ilk ordu (cenneti) hak etmiştir." Ümmü Harâm dedi ki: "Ey Allah'ın Resûlü, ben de onların arasında mıyım?" dedim. Buyurdu ki: "Sen onların arasındasın." Sonra Nebî ﷺ buyurdu:

"Ümmetimden Kayser'in şehrine sefer yapan ilk ordu bağışlanmıştır." "Ben de onların arasında mıyım, ey Allah'ın Resûlü?" dedim. Buyurdu ki: "Hayır."

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): İshâk b. Yezîd ed-Dımaşkî ← Yahyâ b. Hamza ← Sevr b. Yezîd ← Hâlid b. Ma'dân ← Umeyr b. Esved el-Ansî ← Ümmü Harâm bint Milhân رضى الله عنها.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 2924.

DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/bukhari:2924

KAYNAK NOTU: "NE GÜZEL KOMUTAN" HADİSİ

Halk arasında en meşhur hadis şöyledir: ***"Konstantinopolis mutlaka fethedilecektir; onu fetheden komutan ne güzel komutandır, o ordu ne güzel ordudur."*** Bu hadisi İmam Ahmed el-Müsned'de, Buhârî et-Târîhu'l-kebîr'de ve sahih kabul eden Hâkim rivayet etmiştir. Ancak senedi, güvenilirliği bilinmeyen Abdullah b. Bişr el-Ganevî adlı tek bir râviye dayanır; bu yüzden aralarında Elbânî ve Şuayb el-Arnaût'un da bulunduğu pek çok hadis âlimi senedini ***zayıf*** saymıştır.

Âlimler, Ümmü Harâm hadisindeki "Kayser'in şehri"nin Konstantinopolis olduğunu ve ona sefer yapan ilk ordunun, Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin رضى الله عنه de katıldığı, hicrî 49–52 yıllarındaki Yezîd b. Muâviye ordusu olduğunu söyler. Ayrıca Sahîh-i Müslim (No. 2897 ve 2920), âhir zamanda tehlîl ve tekbirle gerçekleşecek bir Konstantinopolis fethini rivayet eder; bu, 1453 olaylarıyla değil kıyamet alâmetleriyle ilgilidir. Bu yüzden Fâtih'in şerefinin zayıf bir hadise dayandırılmasına gerek yoktur; amelleri ve mücadelesi örnek olarak yeter.

Rivayetin derecesi: Ümmü Harâm hadisi sahihtir. "Ne güzel komutan" hadisi tartışmalıdır; pek çok hadis âlimi senedini zayıf sayar.

KAYNAK:

Müsned-i Ahmed (No. 18957); Hâkim, el-Müstedrek; Elbânî, Silsiletü'l-ehâdîsi'd-da'îfe (No. 878); İbn Hacer, Fethu'l-Bârî.

ALINACAK DERSLER

İslâm tarihine duyulan sevgi, Nebî'ye ﷺ özensizce bir şey nispet etmemize izin vermez. Sahih olan ilham için yeterlidir.

SURLARIN DİBİNDE EBÛ EYYÛB EL-ENSÂRÎ

TARİHÎ NOT: DÜNYANIN UCUNDA BİR SAHÂBÎ

Ebû Eyyûb el-Ensârî رضى الله عنه, Resûlullah'ın ﷺ Medine'ye ilk geldiğinde evinde kaldığı sahâbîdir. İleri yaşına rağmen Muâviye döneminde Konstantinopolis'i kuşatan Müslüman ordusuna katıldı. Orada hastalandı ve cesedinin düşman toprağında olabildiğince ileriye taşınıp şehrin surlarının yakınına defnedilmesini vasiyet etti.

Sekiz asır sonra, İstanbul'un fethinden sonra Sultan Mehmed, Ebû Eyyûb'un kabri olduğuna inanılan yerde, bugün ***Eyüp*** olarak bilinen semtte bir cami ve türbe inşa ettirdi. Osmanlı geleneğine göre kabri hocası Akşemseddin bulmuştur. Bulunma rivayeti geç kaynaklardan gelir; ancak Eyüp Sultan Camii çok saygın bir yer oldu ve sonraki Osmanlı sultanları tahta çıktıklarında orada kılıç kuşandılar.

Rivayetin derecesi: Ebû Eyyûb'un Konstantinopolis seferine katılması ve orada vefatı tarih kitaplarında rivayet edilmiştir; kabrinin Akşemseddin tarafından bulunması geç dönem bir gelenektir.

KAYNAK:
İbn Sa'd, et-Tabakât; İbn Kesîr, el-Bidâye ve'n-nihâye; Osmanlı geleneği.

ALINACAK DERSLER

İslâm'ı taşıma aşkı yaş tanımaz. Yaşlı bir sahâbî, hedefine olabildiğince yakın defnedilmeyi istedi.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

RUMELİ HİSARI: BOĞAZKESEN

TARİHÎ NOT: DÖRT AYLIK İNŞAAT

Hicrî 856 (1452) baharında Sultan Mehmed, İstanbul Boğazı'nın Avrupa yakasında, büyük dedesi Yıldırım Bayezid'in yaptırdığı Anadolu Hisarı'nın karşısına büyük bir kale inşa ettirdi. Kaleye ***Boğazkesen*** adı verildi; bugün ***Rumeli Hisarı*** olarak bilinir. Kaynaklara göre binlerce işçi çalıştı ve her biri bir kulenin inşasından sorumlu devlet adamlarının gayretiyle yaklaşık dört ayda tamamlandı.

İki yakadaki toplarla, Karadeniz'den Konstantinopolis'e yardım taşıyan gemiler durdurulabilecekti. Bizans imparatoru XI. Konstantinos itiraz etmek için elçiler gönderdi; ancak Sultan kendi toprağında inşa ettiğini söyleyerek cevap verdi.

Rivayetin derecesi: Tursun Bey, Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin Osmanlı tarihleri ile Dukas, Sfrancis, Kritovulos ve Nicolò Barbaro gibi Bizanslı ve İtalyan şahitlerin kayıtları gibi tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth; Dukas, Bizans Tarihi; Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi.

Titiz hazırlık Allah'ın emrinin bir parçasıdır:

ENFÂL SÛRESİ 8:60

وَأَعِدُّواْ لَهُم مَّا ٱسۡتَطَعۡتُم مِّن قُوَّةٖ وَمِن رِّبَاطِ ٱلۡخَيۡلِ تُرۡهِبُونَ بِهِۦ عَدُوَّ ٱللَّهِ وَعَدُوَّكُمۡ وَءَاخَرِينَ مِن دُونِهِمۡ لَا تَعۡلَمُونَهُمُ ٱللَّهُ يَعۡلَمُهُمۡۚ وَمَا تُنفِقُواْ مِن شَيۡءٖ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ يُوَفَّ إِلَيۡكُمۡ وَأَنتُمۡ لَا تُظۡلَمُونَ ٦٠

Ey inananlar! Onlara karşı gücünüzün yettiği kadar Allah'ın düşmanı ve sizin düşmanlarınızı ve bunların dışında Allah'ın bilip sizin bilmediklerinizi yıldırmak üzere kuvvet ve savaş atları hazırlayın. Allah yolunda sarfettiğiniz her şey size haksızlık yapılmadan, tamamen ödenecektir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/8:60

ALINACAK DERSLER

Tevekkül hazırlığı terk etmek demek değildir. Fâtih şehre saldırmadan önce onun can damarını kesti.

URBAN'IN TOPU VE DONANMA

TARİHÎ NOT: YENİ BİR TEKNOLOJİ

Macaristanlı veya Erdelli ***Urban*** (Orban) adlı bir top dökümcüsü önce hizmetini Bizans imparatoruna teklif etti; ancak imparator ona ücretini ödeyemedi. Bunun üzerine Sultan Mehmed'e geldi ve Sultan ona büyük bir ücret verdi. Urban Edirne'de, Dukas'a göre Konstantinopolis'e çekmek için onlarca çift öküz ve yüzlerce adam gerektiren dev bir top döktü.

Sultan topların yanı sıra büyük bir donanma inşa ettirdi ve devletinin her yerinden asker topladı. Modern tarihçiler Osmanlı ordusunu 50 bin ile 80 bin arasında tahmin eder — eski kaynaklardaki rakamlar çok daha büyüktür — şehrin müdafileri ise Cenevizli ve Venedikli gönüllüler dahil yalnızca 7–8 bin kadardı.

Rivayetin derecesi: Urban'ın topunun varlığı birkaç çağdaş kaynakta sabittir; büyüklüğü ve asker sayıları kaynaklara göre değişir.

KAYNAK:
Dukas, Bizans Tarihi; Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi; Sfrancis, Chronicon Minus.

ALINACAK DERSLER

Müslümanlar bir zamanlar ilim ve teknolojinin öncüleriydi. Fâtih uzmanlığı, nereden gelirse gelsin, takdir etti ve onu büyük bir amaç için kullandı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

THEODOSİUS SURLARI VE HALİÇ ZİNCİRİ

TARİHÎ NOT: KUŞATMA BAŞLIYOR

Kuşatma Nisan 1453'ün başında (Rebîülâhir 857) başladı. Kara tarafında Konstantinopolis'i, bin yıldır aşılamamış hendekli ve katmanlı ***Theodosius Surları*** koruyordu. Deniz tarafında ***Haliç*** limanının girişi büyük bir demir zincirle kapatılmıştı ve Osmanlı gemileri içeri giremiyordu.

Osmanlı topları surları gece gündüz dövdü, ancak müdafiler hasarı her gece onardı. Birkaç hücum ağır kayıplarla başarısız oldu ve 20 Nisan'da dört Hıristiyan gemisi Osmanlı ablukasını yarıp limana girdi. Sultan'ın o kadar öfkelendiği rivayet edilir ki atını denize sürdü.

Rivayetin derecesi: Tursun Bey, Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin Osmanlı tarihleri ile Dukas, Sfrancis, Kritovulos ve Nicolò Barbaro gibi Bizanslı ve İtalyan şahitlerin kayıtları gibi tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Nicolò Barbaro, Kuşatma Günlüğü; Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi; Dukas, Bizans Tarihi.

Savaş uzadığında Resûlullah ﷺ düşmanla karşılaşmanın edebini öğretti — onu temenni etmemek, ama karşılaşınca sabretmek:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1742

وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ رَافِعٍ، حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقِ، أَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ، أَخْبَرَنِي مُوسَى، بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي النَّضْرِ، عَنْ كَتَّابٍ، رَجُلٍ مِنْ أَسْلَمَ مِنْ أَصْحَابِ النَّبِيِّ صلى الله عليه وسلم يُقَالُ لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ أَبِي أَوْفَى فَكَتَبَ إِلَى عُمَرَ بْنِ عُبَيْدِ اللَّهِ حِينَ سَارَ إِلَى الْحَرُورِيَّةِ يُخْبِرُهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم كَانَ فِي بَعْضِ أَيَّامِهِ الَّتِي لَقِيَ فِيهَا الْعَدُوَّ يَنْتَظِرُ حَتَّى إِذَا مَالَتِ الشَّمْسُ قَامَ فِيهِمْ فَقَالَ " يَا أَيُّهَا النَّاسُ لاَ تَتَمَنَّوْا لِقَاءَ الْعَدُوِّ وَاسْأَلُوا اللَّهَ الْعَافِيَةَ فَإِذَا لَقِيتُمُوهُمْ فَاصْبِرُوا وَاعْلَمُوا أَنَّ الْجَنَّةَ تَحْتَ ظِلاَلِ السُّيُوفِ " .

TERCÜME:

Abdullah b. Ebû Evfâ'nın mektubundan: Resûlullah ﷺ düşmanla karşılaştığı günlerden birinde güneş zevale erinceye kadar bekledi, sonra aralarında ayağa kalkıp şöyle buyurdu: ***"Ey insanlar! Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin, Allah'tan âfiyet isteyin. Fakat onlarla karşılaştığınızda sabredin ve bilin ki cennet kılıçların gölgesi altındadır."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Muhammed b. Râfi' ← Abdürrezzâk ← İbn Cüreyc ← Mûsâ b. Ukbe ← Ebü'n-Nadr Sâlim ← Abdullah b. Ebû Evfâ رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Cihâd ve's-Siyer, Hadis No. 1742.
DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.
Kaynak: sunnah.com/muslim:1742a

ALINACAK DERSLER

İlk aşamadaki başarısızlık durmak için bir sebep değildir. Sabır, çoğu zaman unutulan bir zafer anahtarıdır.

GEMİLERİN KARADAN YÜRÜTÜLMESİ

TARİHÎ NOT: 22 NİSAN 1453

Demir zincir Haliç'in girişini kapattığı için Sultan Mehmed düşmanın hiç aklına gelmeyen bir şey planladı. 21–22 Nisan 1453 gecesi yaklaşık 70 gemi, yağ ve iç yağıyla yağlanmış ahşap kızaklar üzerinde Galata'nın arkasındaki tepeden çekilerek zincirin ötesinde Haliç'e indirildi.

O sabah Konstantinopolis halkı Osmanlı gemilerini kendi limanlarının içinde görünce hayrete düştü. Haliç boyundaki deniz surları artık açıkta kalmıştı ve müdafiler zaten az olan kuvvetlerini bölmek zorunda kaldı. Bu olay Barbaro ve Dukas gibi Hıristiyan şahitler tarafından kaydedilmiştir; ancak gemi sayısı ve tam güzergâh hakkındaki ayrıntılar farklıdır.

Rivayetin derecesi: Birkaç çağdaş görgü şahidi kaynağında sabittir; gemi sayısı ve tam güzergâh farklıdır.

KAYNAK:
Nicolò Barbaro, Kuşatma Günlüğü; Dukas, Bizans Tarihi; Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi.

ALINACAK DERSLER

Alışılmış yol kapandığında yaratıcı bir zihin başka bir yol bulur. Zafer çoğu zaman farklı düşünme cesaretinden gelir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ULUBATLI HASAN VE ŞEHİTLER

KAYNAK NOTU: TARİH İLE EFSANE ARASINDA

Türkiye'de çok meşhur olan bir hikâyeye göre ***Ulubatlı Hasan*** adlı bir yeniçeri, ok yağmuru altında şehit düşmeden önce Osmanlı sancağını Konstantinopolis surlarına diken ilk kişidir. Bu hikâye başlıca çağdaş kaynaklarda bulunmaz; çok daha geç kayıtlarda ortaya çıkar ve tarihçiler onu bir gelenek veya efsane olarak kabul eder.

Kesin olan, elli günü aşan kuşatma boyunca surlara yapılan hücumlarda pek çok askerin şehit düştüğüdür. Daha sonra Sultan'ın hizmetine giren Rum tarihçi Kritovulos, bu savaşta her iki tarafın cesaretini anlatır.

Rivayetin derecesi: Ulubatlı Hasan hikâyesi çağdaş kaynaklarda sabit olmayan geç dönem bir gelenektir.

KAYNAK:
Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi; Osmanlı geleneği.

Allah, şehadeti özleyen her kalbin samimiyetini bilir; insanlar adını hatırlasın ya da hatırlamasın:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1909

حَدَّثَنِي أَبُو الطَّاهِرِ، وَحَرْمَلَةُ بْنُ يَحْيَى، - وَاللَّفْظُ لِحَرْمَلَةَ - قَالَ أَبُو الطَّاهِرِ أَخْبَرَنَا وَقَالَ، حَرْمَلَةُ حَدَّثَنَا عَبْدُ اللَّهِ بْنُ وَهْبٍ، حَدَّثَنِي أَبُو شُرَيْحٍ، أَنَّ سَهْلَ بْنَ أَبِي أُمَامَةَ بْنِ سَهْلِ، بْنِ حُنَيْفٍ حَدَّثَهُ عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَدِّهِ، أَنَّ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم قَالَ " مَنْ سَأَلَ اللَّهَ الشَّهَادَةَ بِصِدْقٍ بَلَّغَهُ اللَّهُ مَنَازِلَ الشُّهَدَاءِ وَإِنْ مَاتَ عَلَى فِرَاشِهِ " .

TERCÜME:

Sehl b. Ebû Ümâme b. Sehl b. Huneyf, babasından, o da dedesinden rivayet ettiğine göre Nebî ﷺ şöyle buyurdu: ***"Kim Allah'tan samimiyetle şehadet isterse, yatağında ölse bile Allah onu şehitlerin makamlarına ulaştırır."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebü't-Tâhir ve Harmele b. Yahyâ ← Abdullah b. Vehb ← Ebû Şüreyh Abdurrahman b. Şüreyh ← Sehl b. Ebû Ümâme ← Ebû Ümâme b. Sehl ← Sehl b. Huneyf رضى الله عنه.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-İmâre, Hadis No. 1909.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1909

ALINACAK DERSLER

Gerçek kahramanların çoğu adıyla bilinmez. Tarih unutsa bile Allah her samimi fedakârlığı kaydeder.

20 CEMÂZİYELEVVEL 857 SABAHI

TARİHÎ NOT: SON HÜCUM

Son hücumdan önce Sultan Mehmed ordusuna oruç tutmasını ve tövbe etmesini emretti; âlimler ve şeyhler maneviyatı yükseltmek için ordugâhı dolaştı. Hicrî 20 Cemâziyelevvel 857 (miladî 29 Mayıs 1453) Salı günü sabaha karşı birkaç dalga hâlinde büyük bir hücum başlatıldı. Şiddetli çarpışmalardan sonra surların en önemli kesimini savunan Cenevizli komutan Giovanni Giustiniani ağır yaralanıp geri çekildi ve savunma hattı çökmeye başladı.

Osmanlı ordusu şehre girdi. Son Bizans imparatoru ***XI. Konstantinos Palaiologos*** çarpışmada öldü; cesedi kesin olarak teşhis edilemedi. Elli günü aşan kuşatmadan sonra Konstantinopolis fethedildi ve 21 yaşındaki genç Sultan o öğleden sonra şehre girdi.

Rivayetin derecesi: Tarih ve ana olaylar pek çok çağdaş kaynakta sabittir.

KAYNAK:
Nicolò Barbaro, Kuşatma Günlüğü; Dukas, Bizans Tarihi; Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth; Sfrancis.

Müminlerin özlediği zafer Allah'tan bir lütuftur:

SAF SÛRESİ 61:13

وَأُخۡرَىٰ تُحِبُّونَهَاۖ نَصۡرٞ مِّنَ ٱللَّهِ وَفَتۡحٞ قَرِيبٞۗ وَبَشِّرِ ٱلۡمُؤۡمِنِينَ ١٣

Bundan başka, sevdiğiniz bir şey daha: Allah katından bir yardım ve yakın bir zafer vardır. İnananlara müjde ver.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/61:13

ALINACAK DERSLER

Zafer oruçtan, tövbeden ve aralıksız gayretten sonra geldi. O, sadece insan gücünün meyvesi değil, Allah'ın bir lütfudur.

AYASOFYA: GERÇEK İLE TARTIŞMA ARASINDA

TARİHÎ NOT: KİLİSE CAMİYE DÖNÜŞÜYOR

İmparator Justinianos'un miladî altıncı yüzyılda inşa ettirdiği ***Ayasofya*** (Hagia Sophia), Doğu Hıristiyan dünyasının en büyük kilisesiydi. Fetihten sonra Sultan Mehmed onu camiye çevirdi ve içinde ilk Cuma namazı 1 Haziran 1453'te kılındı. Minareler daha sonra eklendi ve mozaiklerin çoğu yok edilmeyip örtüldü.

Bu mesele bugün de tartışılmaktadır. Bazı âlimler, kuvvetle (anveten) fethedilen bir şehrin binalarını yöneticinin kullanabileceğini savunur; Sultan'ın binayı kendi malıyla satın alıp vakfettiğine dair bir rivayet de vardır, ancak bu rivayet geçtir ve sabit değildir. Diğerleri ise Hz. Ömer'in Kudüs halkıyla yaptığı ve kiliselerini onlara bırakan ahdi hatırlatır. Ayasofya daha sonra müze (1934) oldu ve yeniden camiye (2020) dönüştürüldü.

Rivayetin derecesi: Ayasofya'nın camiye çevrilmesi sabittir; Sultan'ın onu kendi malıyla satın aldığı rivayeti sabit değildir.

KAYNAK:
Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth; Dukas, Bizans Tarihi; Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi; TDV İslâm Ansiklopedisi.

ALINACAK DERSLER

Tarih, tartışmalı olanlar dahil adaletle anlatılmalıdır. İstanbul'un fethiyle iftihar ederken başkalarının görüşlerini de anlayabiliriz.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ŞEHİR HALKINA ADALET

TARİHÎ NOT: GENNADİOS VE GALATA

O zamanın savaş âdetine göre askerlere üç gün boyunca şehirde ganimet almalarına izin verildi ve pek çok kişi esir alındı; Hıristiyan kaynaklar o günlerde büyük acılar yaşandığını anlatır ve bu burada dürüstçe belirtilmektedir. Bundan sonra Sultan yağmanın durdurulmasını emretti, esirlerin bir kısmını fidye ile kurtardı ve kaçan halkı evlerine dönmeye davet etti.

Sultan, Ocak 1454'te Ortodoks bir âlim olan ***Gennadios Skolarios***'u Konstantinopolis patriği olarak atadı ve Ortodoks Hıristiyan topluluğuna din hürriyeti ve kendi işlerini yönetme hakkı verdi. Galata'daki Cenevizlilere mallarını, kiliselerini ve ticaretlerini koruyan bir ahidnâme verdi. Ayrıca şehri yeniden canlandırmak için diğer vilayetlerden Müslüman, Hıristiyan ve Yahudi ahali getirtti.

Rivayetin derecesi: Tursun Bey, Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin Osmanlı tarihleri ile Dukas, Sfrancis, Kritovulos ve Nicolò Barbaro gibi Bizanslı ve İtalyan şahitlerin kayıtları gibi tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi; Dukas, Bizans Tarihi; Galata ahidnâmesi (1453).

Kur'an dinde zorlama olmadığını kesin olarak bildirir:

BAKARA SÛRESİ 2:256

لَآ إِكۡرَاهَ فِي ٱلدِّينِۖ قَد تَّبَيَّنَ ٱلرُّشۡدُ مِنَ ٱلۡغَيِّۚ فَمَن يَكۡفُرۡ بِٱلطَّٰغُوتِ وَيُؤۡمِنۢ
بِٱللَّهِ فَقَدِ ٱسۡتَمۡسَكَ بِٱلۡعُرۡوَةِ ٱلۡوُثۡقَىٰ لَا ٱنفِصَامَ لَهَاۗ وَٱللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ٢٥٦

Dinde zorlama yoktur; Artık hak ile batıl iyice ayrılmıştır. Tağutu (saptırıcıları) inkar edip Allah'a inanan kimse, kopmak bilmeyen sağlam bir kulpa sarılmıştır. Allah işitendir, bilendir

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:256

Adil yöneticilerin Allah katında şerefli bir yeri vardır:

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1827

حَدَّثَنَا أَبُو بَكْرِ بْنُ أَبِي شَيْبَةَ، وَزُهَيْرُ بْنُ حَرْبٍ، وَابْنُ، نُمَيْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا سُفْيَانُ، بْنُ عُيَيْنَةَ عَنْ عَمْرٍو، - يَعْنِي ابْنَ دِينَارٍ - عَنْ عَمْرِو بْنِ أَوْسٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَمْرٍو، قَالَ ابْنُ نُمَيْرٍ وَأَبُو بَكْرٍ يَبْلُغُ بِهِ النَّبِيَّ صلى الله عليه وسلم وَفِي حَدِيثِ زُهَيْرٍ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " إِنَّ الْمُقْسِطِينَ عِنْدَ اللَّهِ عَلَى مَنَابِرَ مِنْ نُورٍ عَنْ يَمِينِ الرَّحْمَنِ عَزَّ وَجَلَّ وَكِلْتَا يَدَيْهِ يَمِينٌ الَّذِينَ يَعْدِلُونَ فِي حُكْمِهِمْ وَأَهْلِيهِمْ وَمَا وَلُوا " .

TERCÜME:

Abdullah b. Amr'ın rivayet ettiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: ***"Şüphesiz adaletli olanlar Allah katında, aziz ve celîl olan Rahmân'ın sağında — O'nun iki eli de sağdır — nurdan minberler üzerindedir; onlar hükümlerinde, aileleri hakkında ve üstlendikleri işlerde adaletli davrananlardır."***

SENED İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ebû Bekir b. Ebû Şeybe, Züheyr b. Harb ve İbn Nümeyr ← Süfyân b. Uyeyne ← Amr b. Dînâr ← Amr b. Evs ← Abdullah b. Amr رضى الله عنهما.

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-İmâre, Hadis No. 1827.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Buhârî'den sonra en sahih hadis kitabı olan Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1827

ALINACAK DERSLER

Bir şehri fethetmek sadece başlangıçtır; halkının gönlünü fethetmek adalet gerektirir. Fâtih'in fethettiği şehir asırlar boyunca pek çok dinin yurdu olarak kaldı.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KARDEŞ KATLİ KANUNU

TARİHÎ NOT: KARANLIK TARAF

Sultan 1451'de tahta çıktıktan kısa bir süre sonra, gelecekteki bir taht kavgasını önlemek için bebek yaştaki üvey kardeşi ***Ahmed*** onun emriyle öldürüldü. Ona nispet edilen kanunnâmede, tahta çıkan sultanın "nizâm-ı âlem için" kardeşlerini öldürebileceğine dair, ulemanın çoğunun buna cevaz verdiği iddiasıyla bir madde bulunur.

Bu uygulama sonraki nesillerde pek çok masum Osmanlı şehzadesinin öldürülmesine yol açtı ve on yedinci yüzyılın başında terk edildi. Tarihçiler o kanunnâme metninin sıhhatini tartışır; ancak Ahmed'in öldürülmesi ve kardeş katli uygulamasının kendisi tarihte sabittir. Bir Müslümanın kanı hakkındaki şer'î ilkeyle çeliştiği için burada dürüstçe belirtilmektedir.

Rivayetin derecesi: Ahmed'in öldürülmesi ve kardeş katli uygulaması tarihte sabittir; kanunnâmenin metni tartışmalıdır.

KAYNAK:
Kânûnnâme-i Âl-i Osman; Dukas, Bizans Tarihi; Halil İnalcık, Osmanlı İmparatorluğu.

Resûlullah ﷺ bir Müslümanın kanının ancak üç sebepten biriyle helâl olacağını bildirdi:

HADİS — SAHÎH-İ BUHÂRÎ, NO. 6878

حَدَّثَنَا عُمَرُ بْنُ حَفْصٍ، حَدَّثَنَا أَبِي، حَدَّثَنَا الأَعْمَشُ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مُرَّةَ، عَنْ مَسْرُوقٍ، عَنْ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم " لاَ يَحِلُّ دَمُ امْرِئٍ مُسْلِمٍ يَشْهَدُ أَنْ لاَ إِلَهَ إِلاَّ اللَّهُ وَأَنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلاَّ بِإِحْدَى ثَلاَثٍ النَّفْسُ بِالنَّفْسِ وَالثَّيِّبُ الزَّانِي، وَالْمَارِقُ مِنَ الدِّينِ التَّارِكُ الْجَمَاعَةَ ".

TERCÜME:

Abdullah (b. Mes'ûd) dedi ki: Resûlullah ﷺ buyurdu: ***"Allah'tan başka ilah olmadığına ve benim Allah'ın Resûlü olduğuma şehadet eden Müslüman bir kimsenin kanı ancak üç şeyden biriyle helâl olur: cana karşılık can, evli olduğu hâlde zina eden ve dinden çıkıp cemaati terk eden."***

SENED İmam Buhârî'nin rivayet zinciri (talebeden hocaya): Ömer b. Hafs b. Gıyâs ← Hafs b. Gıyâs ← Süleyman el-A'meş ← Abdullah b. Mürre ← Mesrûk b. el-Ecda' ← Abdullah b. Mes'ûd رضي الله عنه.

KAYNAK: İmam Buhârî, Sahîh-i Buhârî, Kitâbü'd-Diyât, Hadis No. 6878.
DERECE: SAHİH — hadis âlimlerinin ittifakıyla Kur'an'dan sonra en sahih kitap olan Sahîh-i Buhârî'de yer alır.
Kaynak: sunnah.com/bukhari:6878

ALINACAK DERSLER

Bir liderin büyüklüğü hatalarını helâl kılmaz. Fâtih'i sevmek, yaptığı her şeyi onaylamak demek değildir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

İSTANBUL'UN İMARI, İLİM SEVGİSİ VE VEFATI

TARİHÎ NOT: 1453–1481

Sultan Mehmed İstanbul'u devletinin başkenti yaptı. Sekiz yüksek medrese (Sahn-ı Semân), darüşşifa, imaret ve kütüphaneden oluşan külliyesiyle ***Fâtih Camii***'ni ve Topkapı Sarayı'nı inşa ettirdi. Âlimleri, şairleri ve bilginleri — aralarında Semerkantlı astronom ***Ali Kuşçu*** da vardı — etrafında topladı ve ilmî eserlerin tercümesini destekledi.

Askerî seferlerini sürdürdü: Sırbistan (1459), Mora (1460), Trabzon (1461), Bosna (1463) ve İtalya'da Otranto (1480). Ancak Belgrad (1456) ve Rodos (1480) kuşatmalarında olduğu gibi başarısız olduğu da oldu. Hicrî 4 Rebîülevvel 886'da (3 Mayıs 1481) Gebze yakınlarındaki Hünkâr Çayırı'nda, hedefi bilinmeyen yeni bir sefere çıkmışken vefat etti; zehirlendiğine dair iddialar vardır, ancak bu kesinleştirilemez. Fâtih Camii'ne defnedildi.

Rivayetin derecesi: Tursun Bey, Âşıkpaşazâde ve Neşrî'nin Osmanlı tarihleri ile Dukas, Sfrancis, Kritovulos ve Nicolò Barbaro gibi Bizanslı ve İtalyan şahitlerin kayıtları gibi tarih kitaplarında, hadis âlimlerinin ölçülerine göre senetsiz rivayet edilmiştir. Kıssa tarih olarak kabul edilir, ancak sahih bir hadis gibi delil olarak kullanılamaz.

KAYNAK:
Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth; Kritovulos, Fâtih Sultan Mehmed Tarihi; TDV İslâm Ansiklopedisi, "Mehmed II".

ALINACAK DERSLER

Gerçek bir fâtih sadece surları yıkmaz; medreseler, şifahaneler ve kütüphaneler de inşa eder. Zaferin ardından imar gelmelidir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKEN KISSALAR VE SAYILAR

KAYNAK NOTU: GERÇEKLE EFSANE ARASINDA

Fâtih'in hikâyesindeki bazı konuların dikkatle değerlendirilmesi gerekir. ***Birincisi***, "onu fetheden komutan ne güzel komutandır" hadisinin senedi tartışmalıdır ve Fâtih'in şerefinin ona dayandırılmasına gerek yoktur. ***İkincisi***, Ulubatlı Hasan'ın sancağı dikmesi hikâyesi geç dönem bir gelenektir. ***Üçüncüsü***, Fâtih'in askerlerinden hiçbirinin buluğdan beri farz namazı kaçırmadığı veya yalnızca Sultan'ın revâtib sünnetlerini hiç terk etmediği hikâyeleri tarihî kaynağı olmayan modern anlatılardır.

Dördüncüsü, eski kaynaklardaki asker sayıları — bazıları yüz binlerden söz eder — modern tarihçilerin tahminlerini çok aşar. ***Beşincisi***, Sultan'ın Ayasofya'yı kendi malıyla satın aldığı ve zehirlendiği hikâyeleri kesinleştirilemez. Kesin olarak sabit olan: titiz hazırlık, Rumeli Hisarı'nın inşası, Haliç'e çekilen gemiler, 29 Mayıs 1453'te şehrin fethi ve şehir halkına tanıdığı din hürriyeti siyaseti.

Rivayetin derecesi: Ana olaylar sabittir; pek çok popüler ayrıntı gelenek, efsane veya modern anlatıdır.

KAYNAK:
Tursun Bey, Dukas, Kritovulos, Barbaro, Sfrancis ve modern tarih araştırmalarının karşılaştırılması.

ALINACAK DERSLER

Fâtih'in büyüklüğü uydurma hikâyelere muhtaç değildir. Sahih gerçekler örnek olarak yeter.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

FÂTİH KISSALARININ KAYNAKLARI

Bu tablo, okuyucunun sahih olanı sadece meşhur olandan ayırabilmesi için her kıssanın kaynağını ve derecesini özetler.

KISSA	KAYNAK	DERECE
Molla Gürânî ve Akşemseddin'in eğitimi	Taşköprizâde; tarihler	Tarih
Allah'ın kelimesini yüceltme niyeti	Sahîh-i Buhârî 2810	Sahih
Kayser'in şehrine giden ilk ordu	Sahîh-i Buhârî 2924	Sahih
"Ne güzel komutan"	Müsned-i Ahmed	Tartışmalı; çoğu zayıf sayar
Ebû Eyyûb'un kabrini Akşemseddin'in bulması	Osmanlı geleneği	Geç gelenek
Rumeli Hisarı'nın inşası (1452)	Tursun Bey; Dukas; Kritovulos	Sabit
Urban'ın topu	Dukas; Kritovulos	Sabit; büyüklüğü farklı
Düşmanla karşılaşmayı temenni etmeyin	Sahîh-i Müslim 1742	Sahih
Gemilerin karadan yürütülmesi (22 Nisan)	Barbaro; Dukas; Kritovulos	Sabit
Ulubatlı Hasan	Geç kayıtlar	Efsane
Şehadeti samimiyetle istemek	Sahîh-i Müslim 1909	Sahih
Şehrin fethi (29 Mayıs 1453)	Pek çok çağdaş kaynak	Sabit
Ayasofya'nın camiye çevrilmesi	Tursun Bey; Dukas	Sabit
Sultan'ın Ayasofya'yı satın alması	Geç rivayet	Sabit değil
Gennadios ve Galata ahidnâmesi	Kritovulos; ahidnâme belgesi	Sabit
Adiller nurdan minberler üzerinde	Sahîh-i Müslim 1827	Sahih
Ahmed'in öldürülmesi ve kardeş katli kanunu	Kanunnâme; Dukas	Sabit; metin tartışmalı
Müslümanın kanı ancak üç durumda helâl	Sahîh-i Buhârî 6878	Sahih
Fâtih'in zehirlenerek ölmesi	Çeşitli iddialar	Belirsiz

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

ŞAHISLAR, YERLER VE ZAMAN ÇİZELGESİ

ŞAHIS	ROLÜ
II. Murad	Fâtih'in babası; altıncı Osmanlı sultanı
Molla Gürânî	Fâtih'in hocası; sert bir âlim
Akşemseddin	Fâtih'in manevî hocası
Ebû Eyyûb el-Ensârî رضى الله عنه	Konstantinopolis surlarının dibinde vefat eden sahâbî
Urban	Dev topun dökümcüsü
XI. Konstantinos	Son Bizans imparatoru
Giovanni Giustiniani	Şehri savunan Cenevizli komutan
Gennadios Skolarios	Fâtih'in atadığı Ortodoks patrik
Ali Kuşçu	Fâtih'in sarayındaki astronom

YER	OLAY
Edirne	Fâtih'in doğum yeri; İstanbul'dan önceki başkent
Rumeli Hisarı	1452'de inşa edilen kale
Theodosius Surları	Konstantinopolis'in kara surları
Haliç	Zincirle kapatılan liman
Ayasofya	1 Haziran 1453'te camiye çevrildi
Eyüp	Ebû Eyyûb el-Ensârî'nin türbesi
Fâtih Camii	İlim külliyesi ve Fâtih'in türbesi

YIL	OLAY
h. ± 49–52	Konstantinopolis kuşatması; Ebû Eyyûb'un vefatı
h. 835 / 1432	Fâtih'in Edirne'de doğumu
h. 848 / 1444	İlk kez tahta çıkış; Varna Savaşı
h. 855 / 1451	İkinci kez tahta çıkış
h. 856 / 1452	Rumeli Hisarı'nın inşası
h. 857 / 1453	İstanbul'un fethi (29 Mayıs)
h. 858 / 1454	Patrik Gennadios'un atanması
h. 860 / 1456	Başarısız Belgrad kuşatması
h. 886 / 1481	Gebze yakınlarında vefatı

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

FÂTİH SULTAN MEHMED HAKKINDA SIK SORULAN SORULAR

Bu bölüm Fâtih Sultan Mehmed hakkında sık sorulan soruları cevaplar. Cevaplar kısadır; ayrıntılar önceki bölümlerdedir.

1. FÂTİH SULTAN MEHMED KİMDİR?

II. Murad'ın oğlu, miladî 1453'te İstanbul'u fetheden yedinci Osmanlı sultanı.

2. "FÂTİH" UNVANI NE ANLAMA GELİR?

"Fetheden"; Konstantinopolis'i fethettiği için.

3. İSTANBUL'U FETHETTİĞİNDE KAÇ YAŞINDAYDI?

Yaklaşık 21 yaşında.

4. HOCALARI KİMLERDİ?

Aralarında Molla Gürânî ve Akşemseddin vardı.

5. "NE GÜZEL KOMUTAN" HADİSİ SAHİH Mİ?

Tartışmalıdır; pek çok hadis âlimi senedini zayıf sayar. Kayser'in şehri hakkındaki sahih hadis, Sahîh-i Buhârî'deki Ümmü Harâm hadisidir.

6. RUMELİ HİSARI NEDİR?

İstanbul Boğazı'nı kontrol etmek için 1452'de inşa ettirdiği kale.

7. GEMİLER HALİÇ'E NASIL GİRDİ?

Gemiler Galata'nın arkasındaki tepeden çekilip zincirin ötesine indirildi.

8. İSTANBUL NE ZAMAN FETHEDİLDİ?

Hicrî 20 Cemâziyelevvel 857'de (29 Mayıs 1453).

9. ULUBATLI HASAN HİKÂYESİ DOĞRU MU?

Çağdaş kaynaklarda sabit olmayan geç dönem bir gelenektir.

10. HIRİSTİYANLARA NASIL DAVRANDI?

Patrik Gennadios'u atadı ve din hürriyeti tanıdı; ancak fethi izleyen ilk günler acılar getirdi.

11. HATALARI VAR MIYDI?

Evet; aralarında bebek yaştaki üvey kardeşinin öldürülmesi ve kardeş katli kanunu var.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

12. TÜRBESİ NEREDEDİR?

İstanbul'da, Fâtih Camii'nde.

DERSLER VE SONUÇ

Fâtih'in hikâyesi, titiz hazırlık, başarısızlık karşısında sabır ve farklı düşünme cesaretiyle sekiz asır boyunca fethedilemeyen bir şehri fetheden bir gencin hikâyesidir — hikâyesi dürüstçe kabul edilmesi gereken hatalar da içerse de.

DERS	FÂTİH'İN HİKÂYESİNDEN
Doğru niyet	Âlimlerin eğitimi; Sahîh-i Buhârî 2810
Hadiste titizlik	Kayser'in şehri hadisi; Sahîh-i Buhârî 2924
Titiz hazırlık	Rumeli Hisarı ve toplar; Enfâl 8:60
Düşman karşısında sabır	İlk başarısızlıklar; Sahîh-i Müslim 1742
Yaratıcı düşünce	Karadan yürütülen gemiler
Şehitlerin samimiyeti	Şehit düşen askerler; Sahîh-i Müslim 1909
Zafer Allah'tandır	29 Mayıs 1453; Saf 61:13
Herkese adalet	Gennadios ve Galata; Bakara 2:256; Sahîh-i Müslim 1827
Müslüman kanı değerlidir	Kardeş katli kanunu; Sahîh-i Buhârî 6878

Fâtih'i ilim aşkında, hazırlıktaki titizliğinde ve imtihan karşısındaki sabrında örnek alalım; hatalarından da ders çıkaralım.

İnşallah İslam Kahramanları serisi, Endülüs Müslümanlarını kurtaran Cezayir amirali Oruç Reis'in hikâyesiyle devam edecektir.

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

KAYNAKÇA

KUR'AN VE TEFSİR

Kur'ân-ı Kerîm, Osmanlı resmi ve Diyanet İşleri Başkanlığı meali. quran.com

İbn Kesîr, Tefsîrü'l-Kur'âni'l-azîm (Bakara 2:256; Enfâl 8:60; Saf 61:13).

HADİS

Sahîh-i Buhârî 2810, 2924, 6878. sunnah.com/bukhari

Sahîh-i Müslim 1742, 1827, 1909. sunnah.com/muslim

İbn Hacer el-Askalânî, Fethu'l-Bârî; en-Nevevî, Şerhu Sahîhi Müslim.

Müsned-i Ahmed 18957; Elbânî, Silsiletü'l-ehâdîsi'd-da'îfe, No. 878.

TARİH KİTAPLARI VE ARAŞTIRMALAR

Tursun Bey, Târîh-i Ebü'l-Feth.

Kritovulos, Tarih-i Sultan Mehmed Han-ı Sânî.

Dukas, Bizans Tarihi.

Nicolò Barbaro, Konstantiniyye Muhasarası Ruznamesi.

Taşköprizâde, eş-Şekâiku'n-Nu'mâniyye.

Halil İnalcık, Osmanlı İmparatorluğu: Klasik Çağ (1300–1600).

Steven Runciman, Konstantinopolis'in Düşüşü 1453.

TDV İslâm Ansiklopedisi, "Mehmed II". islamansiklopedisi.org.tr/mehmed-ii

QURANSCİENCE.MY'DEKİ İLGİLİ SERİLER

İslam Kahramanları, Seri 1: Hamza b. Abdülmuttalib'den Seri 25: Osman Gazi'ye. quranscience.my/#pahlawan

© 2026 M / 1448 H Tüm hakları saklıdır Hj Che Alim Hj Che Haron — Müslümanlar için ücretsizdir

DESTEK VE BAĞIŞ

Bu e-kitap Müslümanlar için **tamamen ücretsiz** yayımlanmıştır ve **kesinlikle satılamaz**. Araştırma masraflarına, quranscience.my sitesinin barındırma giderlerine ve yeni e-kitapların yayımına destek olmak için yapılacak bağışlar memnuniyetle karşılanır — ancak **zorunlu değildir**. Allah her bağışı sadaka-i câriye olarak kabul etsin.

BAKARA SÛRESİ 2:261

مَّثَلُ ٱلَّذِينَ يُنفِقُونَ أَمۡوَٰلَهُمۡ فِي سَبِيلِ ٱللَّهِ كَمَثَلِ حَبَّةٍ أَنۢبَتَتۡ سَبۡعَ سَنَابِلَ فِي كُلِّ سُنۢبُلَةٖ مِّاْئَةُ حَبَّةٖۗ وَٱللَّهُ يُضَٰعِفُ لِمَن يَشَآءُۚ وَٱللَّهُ وَٰسِعٌ عَلِيمٌ ٢٦١

Mallarını Allah yolunda sarfedenlerin durumu, her başağında yüz tane olmak üzere yedi başak veren tanenin durumu gibidir. Allah dilediğine kat kat verir. Allah'ın lütfü geniştir, O her şeyi bilendir.

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/2:261

SEBE SÛRESİ 34:39

قُلۡ إِنَّ رَبِّي يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ مِنۡ عِبَادِهِۦ وَيَقۡدِرُ لَهُۥۚ وَمَآ أَنفَقۡتُم مِّن شَيۡءٖ فَهُوَ يُخۡلِفُهُۥۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلرَّٰزِقِينَ ٣٩

De ki: "Doğrusu Rabbim, kullarından dilediğinin rızkını hem genişletir ve hem de ona daraltıp bir ölçüye göre verir; sarfettiğiniz herhangi bir şeyin yerine O daha iyisini koyar, çünkü O rızık verenlerin en hayırlısıdır."

Meal: Diyanet İşleri Başkanlığı — quran.com/34:39

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 2588

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، وَابْنُ، حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - وَهُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « مَا نَقَصَتْ صَدَقَةٌ مِنْ مَالٍ وَمَا زَادَ اللَّهُ عَبْدًا بِعَفْوٍ إِلاَّ عِزًّا وَمَا تَوَاضَعَ أَحَدٌ لِلَّهِ إِلاَّ رَفَعَهُ اللَّهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه, Resûlullah'tan ﷺ rivayet edildiğine göre şöyle buyurdu: "Sadaka maldan bir şey eksiltmez. Allah affeden kulun ancak izzetini artırır. Allah için alçakgönüllü olanı da Allah mutlaka yükseltir."

SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Birr ve's-Sıla ve'l-Âdâb, affetmeye ve tevazua teşvik bâbı, Hadis No. 2588.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:2588

HADİS — SAHÎH-İ MÜSLİM, NO. 1631

حَدَّثَنَا يَحْيَى بْنُ أَيُّوبَ، وَقُتَيْبَةُ، - يَعْنِي ابْنَ سَعِيدٍ - وَابْنُ حُجْرٍ قَالُوا حَدَّثَنَا إِسْمَاعِيلُ، - هُوَ ابْنُ جَعْفَرٍ - عَنِ الْعَلاَءِ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ، أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صلى الله عليه وسلم قَالَ « إِذَا مَاتَ الإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ إِلاَّ مِنْ ثَلاَثَةٍ إِلاَّ مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ ».

TERCÜME:

Ebû Hüreyre'den رضى الله عنه rivayet edildiğine göre Resûlullah ﷺ şöyle buyurdu: "İnsan ölünce ameli kesilir; ancak üç şey müstesnadır: sadaka-i câriye, faydalanılan ilim ya da kendisine dua eden salih evlat."

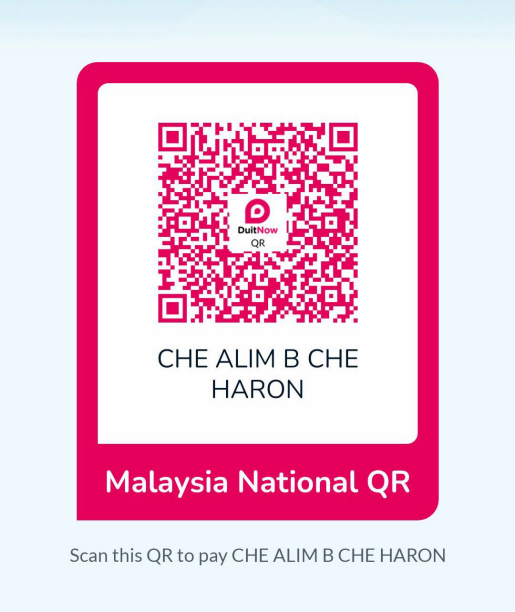
SENED: İmam Müslim'in rivayet zinciri (talebeden hocaya): Yahya b. Ayyub, Qutaibah b. Sa'id ve 'Ali b. Hujr ← Isma'il b. Ja'far ← al-'Ala' b. 'Abdurrahmân ← babası 'Abdurrahmân b. Ya'qub ← Ebû Hüreyre رضى الله عنه .

KAYNAK: İmam Müslim, Sahîh-i Müslim, Kitâbü'l-Vasiyye, insana ölümünden sonra ulaşan sevap bâbı, Hadis No. 1631.

DERECE: SAHİH — Sahîh-i Müslim'de yer alır.

Kaynak: sunnah.com/muslim:1631

CEZÂKUMULLÂHU HAYRAN KESÎRÂ

Bağış yapmak için yukarıdaki QR kodunu (DuitNow) okutun.

Uluslararası bağışçılar: yukarıdaki PayPal QR kodunu okutun ya da şu adresi ziyaret edin: paypal.me/quranscience